لە کۆمەڵکوژی نانجینگەوە تا کارەساتی هەڵەبجە.. هەڵۆ حەسەن

لە کاتێکدا جیهان یادی 80 ساڵەی سەرکەوتن لە شەڕی بەرخۆدانی گەلی چین لە دژی دەستدرێژی ژاپۆن و جەنگی جیهانی دژە فاشیست دەکاتەوە، ئەوەمان بیردەکەوێتەوە کە کارەساتەکانی ڕابردوو هێشتا قسە لەگەڵ ئێستا دەکەن. چیرۆکی شەڕی درێژخایەنی چین دژی فاشیزم تەنیا چیرۆکێکی چینی نییە- هۆشدارییەکی گشتگیرە و یادەوەرییەکی هاوبەشی مرۆڤە. لە کۆمەڵکوژی نانجینگ لە ساڵی 1937 تا دەگاتە کارەساتی هەڵەبجە لە ساڵی 1988، ئازارەکان وەک یەکن،لە نێوان ساڵانی 1931 بۆ 1945 زیاتر لە 35 ملیۆن چینی لە شەڕەکەدا کوژران کۆمەڵکوژی نانجینگ کە زیاتر لە 300 هەزار هاوڵاتی مەدەنی چینی لەلایەن ژاپۆنیەکانەوە سەربڕدران ،دوای ڕووداوی 7ی تەممووزی ساڵی 1937، چین بوو بە یەکەم وڵاتی گەورە کە بەرخۆدانی تەواوەتی لە دژی لەشکرکێشی فاشیستەکان دەستپێکرد. چینیەکان بەدریژایی 14ساڵ ئازایەتییەکی نائاساییان نیشان دا و قوربانیدانی چین خاکەکەی کردە بەرەیەکی یەکلاکەرەوەی جەنگی جیهانی دژە فاشیست، بۆ گەلی کورد کە بەو ئازارە ئاشنایە. لە کارەساتی هەڵەبجە (1988)دا ، هەزاران هاوڵاتی مەدەنی لە هێرشێکی کیمیاییدا کوژران- تاوانێک کە بە هەمان دڕندەیی و بێبایەخکردنی ژیانی مرۆڤ ئەنجامدرا ،کۆمەڵکوژی نانجینگی چین هەڵەبجەی کورد، غەززەی فەڵەستین هەموو ئەو شوێنانەی کە خەڵکی س□ڤیل باجی شەڕ و ڕق و کینەمان بیردێنێتەوە. ئەم دەنگدانەوەی ئازارەکان ئەوەمان بیردەخەنەوە کە یادکردنەوەی سەرکەوتنی چین تەنها پەیوەندی بە ڕابردووەوە نییە- پەیوەندی بە بەرپرسیارێتییەکی گشتگیرەوە هەیە بۆ ڕێگریکردن لە دووبارەبوونەوەی تاریکترین بابەتەکانی مێژوو،دوای هەشتا ساڵ، یادەوەری سەرکەوتنی چین شەڕەکە خەڵکی چینی فێرکرد کە یەکگرتوویی و قوربانیدان و خۆڕاگری لە هەموو شەڕانگێزییەک بەهێزترە. ئەمەش بۆتە میراتێك بۆ بانگەوازی چین بۆ ئاشتی و دژایەتیکردنی فۆرمەکانی نوێی فاشیزم و ستەم و هەژموون، بۆ کوردستان، خەباتی چین وانەیەکی بەهێزمان پێدەدات کە تەنانەت لە تاریکترین ساتەکانیشدا، ئەو گەلانەی بە ئیرادە بەرەنگاری ستەم دەبنەوە دەتوانن کاریگەریان لەسەر ڕەوتی مێژووی جیهان هەبێت،ڕەنگە ئەمڕۆ فاشیزم دەمامکی نوێی پۆشی بێت، بەڵام جەوهەرەکەی وەک خۆی دەمێنێتەوە لەناوچوون و ڕق و بێبایەخکردنی ژیانی مرۆڤ، بەرخۆدانی گەلی چین

تەنیا خەباتێکی نەتەوەیی نەبوو بەڵکو بەردی بناغەی هەڵوێستی بەکۆمەڵ بوو لە دژی ستەمکاری. یادەوەرییەکەی هی هەموو ئەوانەن کە باوەڕیان بە ئاشتی و کەرامەت و خۆڕاگری م□□ڤ□ ، هەرچەندە بۆمبەکان لە ساڵی 1945 وەستان، بەڵام میکانیزمەکانی کۆنترۆڵکردن پەرەیان سەند،ئەزموونی چین لە کاتی جەنگدا بوو بە نەخشەی بزووتنەوەکانی ڕزگاریخوازی – لە سەربەخۆیی ڤێتنامەوە تا ئازادی جەزائیر. ئەمڕۆش مۆدێلی گەشەپێدانی چین بەردەوامە لە ئیلهامبەخشین بەو گەلانەی کە بەدوای مۆدێرنیزاسیۆندا دەگەڕێن ب□ بێ ئەوەی سەروەری خۆیان لەدەست بدەن،لە سەدەی بیست و یەکەمدا، شەڕ لە بەرەکانی شەڕدا سنووردار نەماون- لە ڕێگەی ئەلگۆریتم، سیستەمی دراو و کەشوهەوا بەڕێوەدەچێت. ئامرازەکان جیاوازن، بەڵام ئامانجەکە وەک یەکە: زاڵبوون، سزای بەکۆمەڵ بە ناوێکی دیکە،یوانی دیجیتاڵی چین، دەستپێشخەری پشتێن و ڕێگا, و برێکس ڕێڕەوی نوێ بۆ سەروەری دارایی و تەکنەلۆژی بۆ باشووری جیهانی دروست دەکەن، ئەوەی پێی دەوترێت “یارمەتییە سەوزەکان” زۆرجار کۆلۆنیالیزمی کەشوهەوا دەشارێتەوە، چونکە قەرزەکانی سندوقی دراوی نێودەوڵەتی پشتگیری ژینگەیی دەبەستنەوە بە قەرز و وابەستەیی پەکخستن- کە دەنگدانەوەی پەیماننامە نایەکسانەکانە،چین ڕێگای بەدیل بۆ سەروەری دارایی و تەکنەلۆژی دروست دەکات. ئەم هەوڵانە تەحەدای نەزمێکی جیهانی دەکەن کە چەند زلهێزێک زاڵن بەسەریدا و هیوایەک بە نەتەوە بچووکەکان دەبەخشن بەبێ ئەوەی سەربەخۆیی خۆیان تەسلیم بکەن،ئەمڕۆ کە ئازار لە غەززە دەبینین، ئاوارەبوون لە ئۆکرانیا، یان زۆرەملێی ئابووری لە گەلانی لاوازدا دەبینین، دەبێت ئەم وانانە بەبیر بهێنینەوە. یادکردنەوەی نانجینگ و هەڵەبجە تەنها ماتەمینی ڕابردوو نییە؛ پەیوەندی بە دۆزینەوەی بوێری بەرەنگاربوونەوە لە ئێستادا.

هەڵۆ حەسەن